

Unge tilknytning til arbejdsmarkedet

Unge med lille eller ingen arbejdsmarkedstilknytning har ofte problemer og udfordringer, som rammer mange aspekter af livet, og som har vist sig at være vanskelige at afbøde.

Dette KORT NYT viser, hvordan unge med lille eller ingen arbejdsmarkedstilknytning ofte har andre problemer, eksempelvis med deres helbred eller kriminalitet. Disse udfordringer hænger i stor udstrækning sammen med adfærd og manglende vedholdenhed, hvilket allerede ses tidligere gennem barn- og ungdommen.

Udfordringer i voksenlivet har markante følgeeffekter

Personer med dårlig tilknytning til arbejdsmarkedet har større risiko for fysisk eller psykisk sygdom, ligesom de oftere havner i kriminalitet. Det viser en analyse fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

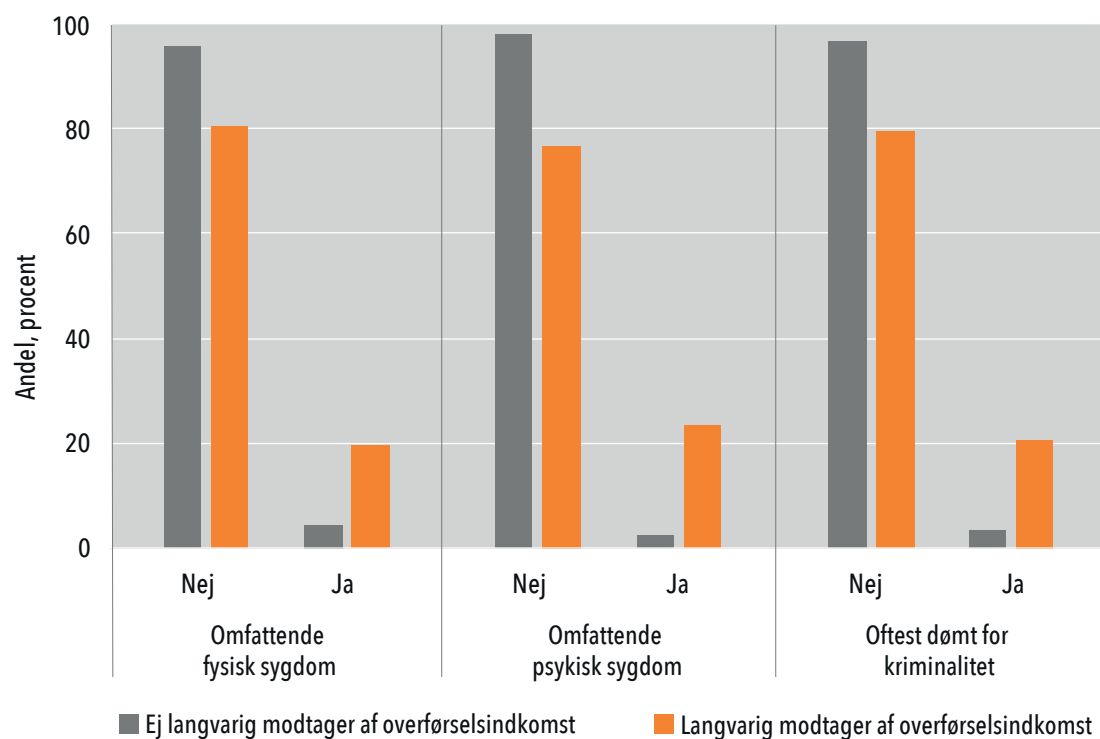
Personer, der klarer sig dårligt i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet, og som i vid udstrækning lever af offentlig forsørgelse, dukker ofte op andre steder i det offentlige system. Som belyst i figur 1 har denne gruppe en markant større risiko for at lide af fysiske og psykiske sygdomme og for at komme i kontakt med det straffetlige system.

De orange søjler i figur 1 viser hvor stor en andel af langvarige modtagere af offentlig forsørgelse, der enten

lider af omfattende fysiske eller psykiske sygdomme, eller er blandt de borgere, der oftest dømmes for kriminalitet. Til sammenligning viser de grå søjler denne fordeling blandt personer, der ikke har været langvarige modtagere af offentlig forsørgelse.

Der er en langt større andel blandt de langvarige modtagere af offentlig forsørgelse, der også oplever de øvrige problemer. Sammenlignet med personer, der ikke er langvarige modtagere af overførselsindkomst, har personer, der er langvarige modtagere af overførselsindkomst f.eks. fem gange større risiko for at lide af omfattende fysiske sygdomme og 13 gange større risiko for at lide af omfattende psykiske sygdomme.

Figur 1. Andel med fysisk sygdom, psykisk sygdom og kriminalitet alt efter arbejdsmarkedstilknytning

Note: Figuren viser andelen, som oplever omfattende fysisk sygdom, omfattende psykisk sygdom og som oftest dømmes for kriminalitet. De grå søjler viser andelen blandt dem, der ikke er langvarige modtagere af overførselsindkomst, og de orange viser andelen blandt dem, der er langvarige modtagere af overførselsindkomst.

Kilde: Andersen, Richmond-Rakerd, Caspi, & Moffitt (2021).

Udfordringer i voksenlivet hænger sammen med personlighed

Udfordringer som voksen hænger sammen med personlighedstræk observeret i barndommen, som eksempelvis evnen til at fokusere og udvise vedholdenhed. Det viser en analyse fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

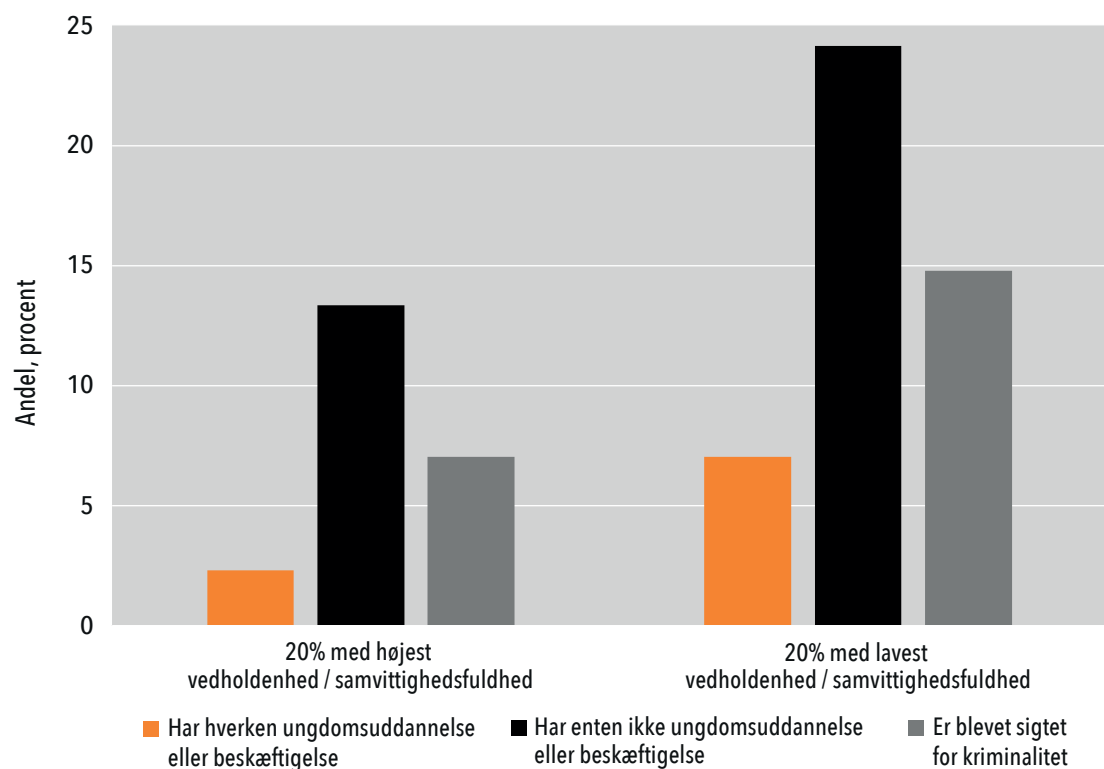
Risiko for at støde på udfordringer i voksenlivet hænger i vid udstrækning sammen med personlighedstræk: Hvordan vi tænker, hvordan vi træffer valg, og hvordan vi opfører os. Selvom sygdomme – fysiske som psykiske – i høj grad skyldes andre faktorer end eksempelvis kriminalitet, er der alligevel i en vis grad sammenfald, når vi ser på bagvedliggende personlighedstræk, der er med til at forme en persons adfærd.

De personer, som oplever mange udfordringer ved indgangen til voksenlivet, er blandt andet kendetegnet

ved, at de sjældnere mestrer det, der kaldes samvittighedsfuldhed, hvilket dækker over at være arbejdsom, omhyggelig og at gå til en opgave med ambitionen om at gøre det så godt som muligt. Det tilsvarende træk i barndommen forbindes med vedholdenhed og at fastholde fokus på opgaver og mål. Altså trækker samvittighedsfuldhed ikke kun tråde til at klare udfordringer i nuet, men også til selve det *at lære at lære*.

Figur 2 viser i den forbindelse omfanget af problemer i det tidlige voksenliv blandt dem, der scorer højt på dette personlighedstræk, og blandt dem, der scorer lavt på dette personlighedstræk. Der er en væsentlig større andel af dem, der scorer lavt på dette karaktertræk, som ikke har nogen ungdomsuddannelse eller beskæftigelse (hverken arbejder eller er i gang med en uddannelse), og der ses en lignende sammenhæng for kriminalitet.

Figur 2. Samvittighedsfuldhed som 18-årig og senere uddannelse, beskæftigelse og kriminalitet

Note: Figuren viser andelen, som enten ikke har fuldført en ungdomsuddannelse eller er i beskæftigelse (sorte søjler) som 24-årig, som hverken har fuldført en ungdomsuddannelse eller er i beskæftigelse (orange søjler) som 24-årig, og som er blevet sigtet for kriminalitet (grå søjler) som 25-årig. Søjlerne til venstre viser andelen for de 20%, der havde det højeste niveau af vedholdenhed / samvittighedsfuldhed som 18-årig. Søjlerne til højre viser andelen for de 20%, der havde laveste niveau af vedholdenhed / samvittighedsfuldhed som 18-årig.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Børneforløbsundersøgelsen og Danmarks Statistik.

Svært at ændre adfærdsmæssige udfordringer fra barndommen

Personer med adfærdsmæssige udfordringer i barndommen har markant større risiko for ikke at komme i beskæftigelse eller få en ungdomsuddannelse, viser analyse fra ROCKWOOL Føndens Forskningsenhed.

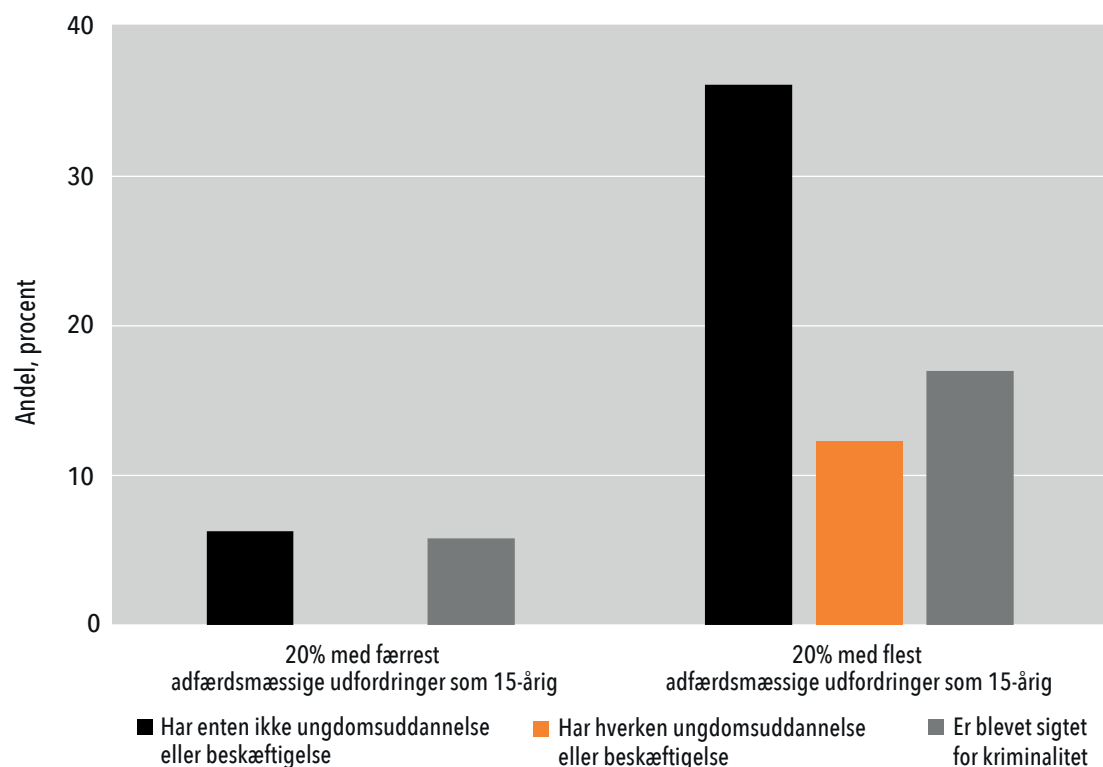
Baggrunden for personlighedstræk og adfærd som voksen findes i overvejende grad i barndommen og den tidlige ungdom.

Figur 3 viser tilknytningen til arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet samt kriminalitet alt efter ens adfærdsmæssige udfordringer som 15-årig. Søjlerne til venstre i figuren viser resultaterne for de 20 procent, der havde færrest adfærdsmæssige udfordringer som 15-årig, og søjlerne til højre i figuren viser resultaterne for de 20 procent, der havde flest adfærdsmæssige udfordringer.

Omkring 6 procent af gruppen med færrest adfærdsmæssige udfordringer havde enten ikke en ungdomsuddannelse eller beskæftigelse som 25-årig (sorte søjler), og under 1 procent manglede både beskæftigelse og ungdomsuddannelse (orange søjler). I gruppen med flest adfærdsmæssige udfordringer er de tilsvarende andele mange gange større med henholdsvis 36 procent og 12 procent. Tilsvarende er omkring henholdsvis 6 procent og 17 procent blevet sigtet for kriminalitet (grå søjler).

Figuren viser herved et entydigt billede: Jo flere adfærdsmæssige udfordringer man havde som 15-årig, jo større er udfordringerne omkring tilknytning til arbejdsmarkedet, uddannelse og kriminalitet.

Figur 3. Adfærdsmæssige udfordringer som 15-årig og senere uddannelse, beskæftigelse og kriminalitet

Note: Figuren viser andelen, som enten ikke har fuldført en ungdomsuddannelse eller er i beskæftigelse (sorte søjler) som 24-årig, som hverken har fuldført en ungdomsuddannelse eller er i beskæftigelse (orange søjler) som 24-årig, og som er blevet sigtet for kriminalitet (grå søjler) som 25-årig. Søjlerne til venstre viser andelen for de 20%, der havde færrest adfærdsmæssige udfordringer som 15-årig. Søjlerne til højre viser andelen for de 20%, der havde flest adfærdsmæssige udfordringer som 15-årig. Adfærdsmæssige udfordringer dækker over spørgeskemabesvarelse af målet SDQ (jf. boksen "Kilder" på s. 6).

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Børneforløbsundersøgelsen og Danmarks Statistik.

Adfærdsmæssige udfordringer i barndommen afhænger af forældrebaggrund

Risikoen for at opleve adfærdsmæssige udfordringer i barndommen stiger markant, jo kortere uddannelse moren har, viser analyse fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

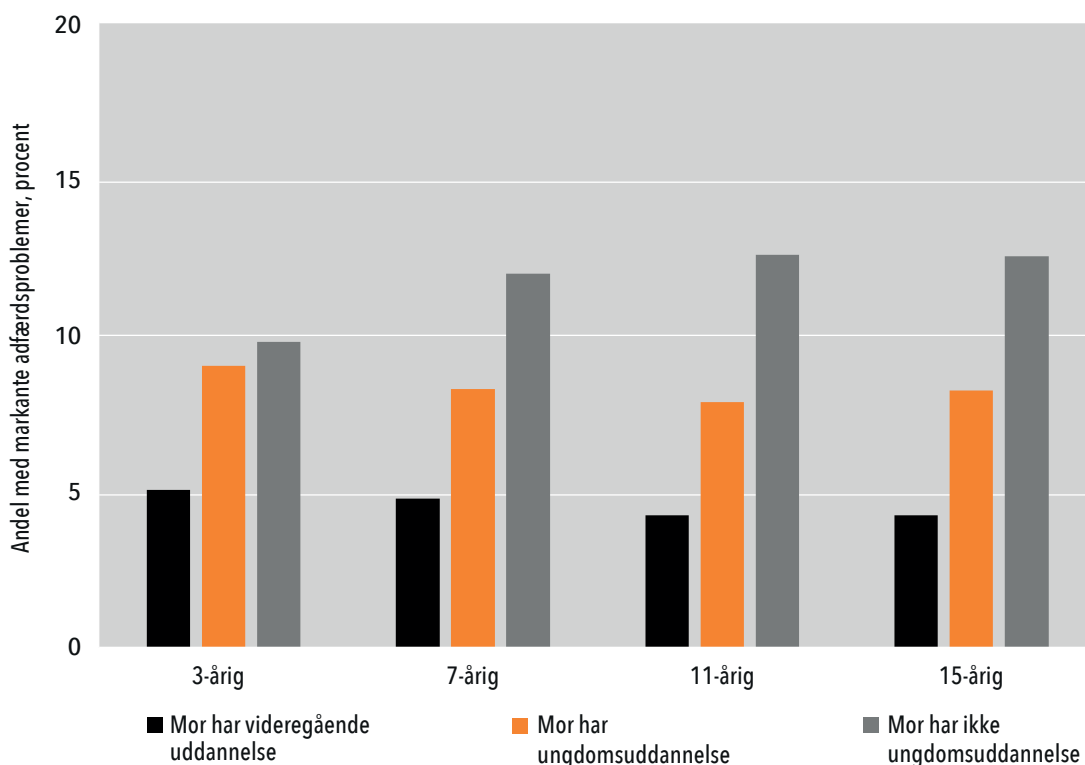
Forældrene spiller en afgørende rolle for, hvordan et barns liv former sig. Figur 4 illustrerer sammenhængen mellem mors uddannelse og børns adfærdsmæssige udfordringer. Figuren viser andelen af børn, der havde markante adfærdsmæssige udfordringer som henholdsvis 3-, 7-, 11- og 15-årige alt efter mors uddannelsesniveau.

Har moren en videregående uddannelse, oplever omkring 5 procent af børnene markante adfærdsmæssige udfordringer gennem barndommen. Den tilsvarende

andel er omkring 8 procent, hvor moren har en ungdomsuddannelse som sin højeste uddannelse. For børn med mødre uden en ungdomsuddannelse har en større andel markante adfærdsmæssige udfordringer gennem barndommen – omkring 10 procent som 3-årig og omkring 13 procent som 15-årig.

Med andre ord er den sociale arv i adfærdsmæssige udfordringer betydelig og stigende i omfang gennem barndommen. Særligt udfordret er børn fra udsatte hjem, hvor opvæksten kan være præget af stress, omsorgssvigt og manglende ressourcer. Det kan betyde, at man bliver dårligere til at møde de udfordringer, som livet bringer, og at man bliver dårligere til at begå sig i uddannelsessystemet eller på arbejdsmarkedet.

Figur 4. Forskelle i adfærdsmæssige udfordringer gennem barndommen alt efter mors uddannelsesniveau

Note: Figuren viser andelen med markante adfærdsudfordringer som hhv. 3-, 7-, 11- og 15-årig alt efter mors uddannelsesniveau. Adfærdsmæssige udfordringer dækker over spørgeskemabesvarelse af målet SDQ (jf boksen "Kilder" på s. 6).

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Børneforløbsundersøgelsen og Danmarks Statistik.

Kilder:

Data i figur 1 i dette KORT NYT er baseret på Andersen, Signe Hald, Richmond-Rakerd, Leah S, Caspi, Avshalom, & Moffitt, Terrie (2021) Nationwide evidence that education disrupts the intergenerational transmission of disadvantage. PNAS, 118(3), <https://doi.org/10.1073/pnas.2103896118>

Data i figur 2-4 i dette KORT NYT er baseret på data fra Børneforløbsundersøgelsen (også kaldet "Årgang 95"), som er et repræsentativt udsnit af børn født i 1995. Børnene er blevet fulgt gennem spørgeskemaundersøgelser til både forældre i de første år og senere hen børnene.

Data fra Børneforløbsundersøgelsen er koblet til data om uddannelse, beskæftigelse og kriminalitet fra Danmarks Statistik.

"*Adfærdsmæssige udfordringer*" dækker over målet SDQ (Strengths and Difficulties Questionnaire).

Samvittighedsfuldhed svarer til Conscientiousness, som er et karaktertræk fra 5-faktor modellen (Big-5).

Ungdomsuddannelse: Har bestået en uddannelse, der kræver mindst 12 års skolegang, som 24-årig.

Beskæftigelse: Har et job eller er under uddannelse som 23-årig eller 24-årig.

Kriminalitet: At være blevet sigtet mindst én gang for kriminalitet, der ikke er en overtrædelse af færdselsloven.

Langvarige modtagere af offentlig forsørgelse: De 5 procent af de 32 til 42-årige, som har modtaget mest kontanthjælp/førtidspension henover en 10-årig periode.

Omfattende fysisk sygdom: De 5 procent af de 32 til 42-årige, som oftest har været indlagt på hospitalet henover en 10-årig periode.

Omfattende psykisk sygdom: De 5 procent af de 32 til 42-årige, som oftest har været indlagt på psykiatrisk hospital henover en 10-årig periode.

Borgere, der oftest dømmes for kriminalitet: De 5 procent af de 32 til 42-årige, som har modtaget flest domme for kriminalitet (dog ikke overtrædelser af færdselsloven) henover en 10-årig periode.

For yderligere information kontakt: Forskningsprofessor Rasmus Landersø (rf@rff.dk) eller forskningsprofessor Signe Hald Andersen (sha@rff.dk).

Nyt fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed. (ISSN 1396-1217) udgives for at informere offentligheden om resultaterne af den løbende forskning i enheden.

Nyhedsbrevet er ikke ophavsretligt beskyttet og må frit citeres eller kopieres med fornøden kildeangivelse.

Du kan se andre udgivelser fra forskningsenheden på: www.rockwoolfonden.dk/forside/forskning